

هماوردی ترکیه و رژیم صهیونیستی؛ زمینه و چشم انداز

با اقدام اخیر ترکیه در اخراج سفیر رژیم صهیونیستی از این کشور و تعلیق تمامی توافقنامه های نظامی میان دو طرف، روابط آنکارا و تل آویو که در سال های اخیر چندان نزدیک نبوده، به پایین ترین سطح خود رسید

عادلی/خبرگزاری آران
خبرگزاری آران/سرویس ترکیه

با اقدام اخیر ترکیه در اخراج سفیر رژیم صهیونیستی از این کشور و تعلیق تمامی توافقنامه های نظامی میان دو طرف، روابط آنکارا و تل آویو که در سال های اخیر چندان نزدیک نبوده، به پایین ترین سطح خود رسید.

39#؛ احمد داوود اوغلو&39؛ وزیر امور خارجه ترکیه روز گذشته در پی انتشار گزارشی که در مورد حمله نیروهای رژیم صهیونیستی به کشتی مرمره آبی برای ارایه به دبیر کل سازمان ملل تهیه شده بود و روز گذشته در برخی رسانه های غربی منتشر شد، در يك مصاحبه مطبوعاتی در آنکارا از اخراج سفیر رژیم صهیونیستی از ترکیه، کاهش سطح روابط دیپلماتیک میان آنکارا و تل آویو و همچنین تعلیق تمامی قراردادهای نظامی میان دو طرف خبر داد.

این اقدام ترکیه پس از آن انجام گرفت که مقام های رژیم صهیونیستی حاضر نشدند از ترکیه به دلیل حمله سال گذشته کماندوهای این رژیم به کاروان کمک های بشردوستانه به غزه که به قتل 9 تن از شهروندان ترکیه انجامید، عذرخواهی کنند.

روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی در دهه اخیر و پس از روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه در ترکیه، دستخوش برخی تغییرات شد. گرچه این تغییرات ریشه ای و مبنایی نبود و بارها مقام های حزب عدالت و توسعه از ضرورت گسترش روابط با اسرائیل سخن گفتند، اما برخی مواضع و رویکردهای دولت ترکیه روابط آنکارا و تل آویو را با تکانه هایی روبرو ساخت که در نوع خود بی سابقه بود.

ترکیه با وجود اینکه با رژیم صهیونیستی روابط سیاسی داشته اما در دو سال اخیر تلاش کرده تا موضعی عملیاتی و مستقل در رابطه با تحولات سرزمین های اشغالی پیش بگیرد. مقام های ترک با اقدامات و مواضع به موقع خود در زمینه تحولات سرزمین های اشغالی که بیشتر با ادبیات سیاسی وزین و حامل ارزش های انسانی همراه بوده هم از يك سو وزن سیاسی خود در منطقه را بالا برده و هم از سوی دیگر زمینه توجه مردم جهان به اعمال خلاف انسانی رژیم صهیونیستی در قبال مردم فلسطین را فراهم کرده اند.

نقطه آغاز تنش در روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی را می توان حمله نظامی این رژیم به غزه در روزهای پایانی سال 2008 میلادی و به دنبال آن محاصره این منطقه دانست.

چند روز پس از جنگ رژیم صهیونیستی علیه غزه در ژانویه سال 2009، در جریان نشست مجمع جهانی اقتصاد در داووس سوییس درگیری لفظی شدیدی میان رجب طیب اردوغان نخست وزیر ترکیه و شیمون پرز رییس رژیم صهیونیستی درگرفت.

اما شاید به جرات بتوان گفت که هیچ رویدادی به اندازه حمله نیروهای رژیم صهیونیستی به کشتی حامل کمک های بشردوستانه به غزه و کشته شدن اتباع ترکیه، روابط دو طرف را تیره نکرد. رخدادی که با وجود گذشت بیش از يك سال از آن، سایه سنگینش را بر روابط آنکارا و تل آویو انداخته است.

**** چشم انداز پیش رو**

به نظر می رسد چالش پیش آمده در روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی برخلاف برخی تصورات، چندان عمیق و غیرقابل حل نیست. به عبارت دیگر نباید چندان در مورد عمق اختلافات ترکیه و رژیم صهیونیستی اغراق کرد. بنابراین نباید مواضع انتقادی دولت کنونی ترکیه نسبت به اقدامات رژیم صهیونیستی را الزاما مترادف با خواست آنها برای قطع کامل و یا حتی کاهش سطح روابط با رژیم صهیونیستی دانست.

آنکارا و تل آویو در مقطع کنونی بیش از هر چیز به دنبال زور آزمایی دیپلماتیک در برابر یکدیگر برای احراز موقعیت برتر منطقه ای هستند. بنابراین، موضوع به دلیل برخورداری از ماهیت و شکل سیاسی می تواند به سمت حل و فصل پیش برود. با این وجود رسیدن دو طرف به توافق به راحتی نیز امکان پذیر نیست.

39#؛ سلام الرضی&39؛ پژوهشگر در مسائل بین المللی در پژوهشی که چندی پیش توسط مرکز مطالعات الزیتونه در بیروت منتشر شد در تشریح وضعیت دو طرف نوشت: &39#؛ با وجود حوادثی که در مناسبات رژیم صهیونیستی با ترکیه روی داده است، حداقل در مقطع فعلی بعید است که طرفین هیچ گونه تغییرات اساسی را در روابط فیما بین به وجود آورند. مفاد سیاست جدید ترکیه بر این است که این کشور باید از سیاست جبهه بندی فاصله بگیرد و تا حد ممکن با تمام قدرت های منطقه ای و بین المللی روابط حسنه ایجاد کند. به همین خاطر به سمت کشورهای سوریه، ایران، روسیه، قبرس و ارمنستان گرایش پیدا کرده است و اگر فرض بر این باشد که این امر به کاهش روابط ترکیه با رژیم صهیونیستی منجر می شود، اما در نهایت همکاری بین طرفین هیچ گاه قطع نمی شود و ادامه خواهد داشت. یقینا روابط بین رژیم صهیونیستی و ترکیه تا حدی رو به افول گذاشته است، اما صهیونیست ها به این نکته واقفند که ترکیه همواره به عنوان يك شريك استراتژیک در منطقه خاورمیانه است و منافع مهمی وجود دارد که دو کشور را به هم مرتبط می کند. با وجود نگرانی های رژیم صهیونیستی از نزدیکی ترکیه به سوریه و ایران و اگر چه رابطه بین طرفین در حال حاضر قدری به تیرگی گراییده است و تا حد کاهش سطح دیپلوماسی تا رکود آن تنزل کرده است، این رژیم خواهان عدم مبادرت ترکیه به قطع ارتباط مستحکم با رژیم متبوعش است.&39#؛

در این چهارچوب، مقام های ترکیه و رژیم صهیونیستی در عین حال که تلاش می کنند در هماوردی در برابر یکدیگر خود را ضربه پذیر نشان ندهند، می کوشند تا وضعیت کنونی را کنترل و از بحرانی تر شدن شرایط جلوگیری کنند. بی تردید هر يك از دو طرف در اتخاذ تصمیم در وضعیت کنونی با دشواری های بسیاری روبرو هستند ادامه رکود کنونی از سویی رژیم صهیونیستی را دچار مشکلات متعددی می کند که مهمترین آن دور شدن از متحد اصلی خود و قوی تر شدن جبهه مقابل این رژیم در منطقه است چرا که طی ماه های اخیر نفوذ ترکیه بر گروه های فلسطینی افزایش یافته و همین موضوع می تواند رژیم صهیونیستی را با چالش های بسیاری روبرو سازد. از سوی دیگر رژیم صهیونیستی اگر بخواهد شروط ترکیه را بپذیرد، نه تنها موقعیت خود را در برابر آنکارا کاهش می دهد بلکه عملا بر ماهیت جنایتکارانه حمله به کشتی کمک های بشردوستانه به غزه صحه گذاشته است که این نیز می تواند پیامدهای منفی را در پی داشته باشد.

در سوی دیگر دشواری تصمیم گیری ترکیه قرار دارد. دولت ترکیه چنانچه بخواهد بر مواضع خود علیه رژیم صهیونیستی پافشاری کند با مشکلاتی روبرو خواهد شد. یکی از این مشکلات، فشارهای فزاینده آمریکا به آنکاراست. روشن است که ایالات متحده آمریکا تنش موجود میان دو همپیمان خود در خاورمیانه را نامناسب می بیند. بر همین اساس ممکن است روابط ترکیه با غرب تحت تاثیر مواضع اخیر ترک ها علیه صهیونیست ها قرار گیرد. پایین آمدن درآمد از راه گردشگران اسرائیلی، نیاز شدید ترکیه به اجرایی شدن قرارداد خرید هواپیماهای بدون سرنشین اسرائیلی، نگرانی از احتمال اتحاد استراتژیک رژیم صهیونیستی و یونان و تاثیر منفی آن بر کشمکش ترکیه و یونان در مورد پرونده قبرس و جزایر مورد اختلاف با آنها از جمله چالش های دیگری است که ترکیه ممکن است در صورت پافشاری بر مواضع کنونی خود علیه رژیم صهیونیستی با آنها روبرو شود. از سوی دیگر چنانچه مقام های ترکیه بخواهند روابط خود با رژیم صهیونیستی را به وضعیت قبلی برگردانند

ممکن است این موضع به محیبت حزب حاکم عدالت و توسعه د، تکه اٹ منف، ه، ا، د کند در پایان باید گفت که هر دو طرف ترکیه و رژیم صهیونیستی با این وجود که در تلاشند تا در جریان این هماوردی سیاسی، موقعیت و قدرت برتر خود را به رخ یکدیگر بکشند، با محاسبه دقیق رفتارها و اقدام های خود و رقیب، در پی مدیریت و کاهش سطح تنش فیما بین هستند.

